

1. Onderwijs op de havo

Havo onderbouw

Leerlingen volgen de eerste drie jaar havo onderwijs op de locatie Hengeveld College. Hierna hebben zij de mogelijkheid havo 4 en 5 op de locatie Hengeveld College voort te zetten of havo 4 en 5 op het Deltion Sprint Lyceum, ook wel Travo genoemd, te volgen. Ook hebben zij de mogelijkheid om na havo 3 uit te stromen naar het mbo.

Pedagogische- en didactische uitgangspunten

Het 'schoolse' leren gaat het beste in een omgeving waar de leerling zich veilig, thuis en prettig voelt. Daarom zetten wij ons als afdeling in voor een goed en veilig klassen- en schoolklimaat. Enerzijds door veel individuele aandacht en betrokkenheid bij de leerlingen, anderzijds door:

- We werken met kleine groepen in de havo onderbouw;
- vaste groepsdocenten/mentoren per klas;
- duidelijke en eenduidige regels die positief geformuleerd zijn;
- duidelijke en overzichtelijke dagstructuur (het dagrooster is zichtbaar voor de leerlingen);
- duidelijke en overzichtelijke invulling tijdens de 'vrije momenten' op school;
- begeleiding/ondersteuning tijdens lesvrije momenten;
- daar waar nodig veel visualisaties;
- ondersteuning, afhankelijk van de onderwijsbehoefte van het kind daar waar mogelijk (pedagogisch en didactisch) binnen de eigen klas;
- inzet van de Commissie van Begeleiding van de afdeling wanneer er meer ondersteuning en begeleiding nodig is voor de leerling, zodat tegemoetgekomen kan worden aan de onderwijsbehoefte van deze leerling;
- een positieve benadering van de leerlingen, succeservaringen bewerkstelligen en daarnaast samenwerken met ouders volgens de uitgangspunten van het Handelings Gericht Werken;
- toezicht en regels tijdens pauzemomenten binnen en buiten;
- het welbevinden van de leerling centraal te stellen. Bij signalering van het in gedrang komen van het welbevinden van de leerling kunnen er uitzonderingen gemaakt worden ten aanzien van bijvoorbeeld de lesstof d.m.v. lesstofspreiding of gespreid examen;
- een duidelijke aanpak van pestgedrag d.m.v. het naleven van het pestprotocol;
- een duidelijke aanpak van schoolverzuim d.m.v. het naleven van het protocol schoolverzuim;
- begeleiding van docenten en mentoren die gericht is op sociale- en emotionele ontwikkeling van de leerling, waarbij feedback wordt gegeven op het gedrag in sociale situaties van de leerling;
- ordelijke en opgeruimde lokalen;
- het zorgdragen van docent en leerlingen voor een geordende werkplek met daarop alle benodigde materialen;
- het uitspreken van de verwachtingen naar leerlingen door de docent m.b.t. het gewenste sociale gedrag (zie werkwijze Time Out, Switch en PBS).

Lestijden en pauzes

maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag:

1e lesuur:	8.30 uur	-	9.20 uur
2e lesuur:	9.20 uur	-	10.10 uur
3e lesuur:	10.10 uur	-	11.00 uur
Pauze	11.00 uur	-	11.15 uur
4e lesuur:	11.15 uur	-	12.00 uur
5e lesuur:	12.00 uur	-	12.45 uur
Pauze	12.45 uur	-	13.05
6e lesuur:	13.05 uur	-	13.55 uur
7e lesuur:	13.55 uur	-	14.45 uur

woensdag:

1e lesuur:	8.30 uur	-	9.20 uur
2e lesuur:	9.20 uur	-	10.10 uur
3e lesuur:	10.10 uur	-	11.00 uur
Pauze	11.00 uur	-	11.15 uur
4e lesuur:	11.15 uur	-	12.00 uur
5e lesuur:	12.00 uur	-	12.45 uur

Rapport

Drie keer per schooljaar ontvangt de leerling een rapport. Nadat het rapport is meegegeven is er contact met ouders/verzorgers over de resultaten.

De leerling ontvangt een rapport in de volgende periodes:

1 ^e rapport:	december	telt 1 keer mee
2 ^e rapport:	maart	telt 2 keer mee
3 ^e rapport:	juli	telt 2 keer mee

Vakkenpakket

Leerjaar:	1	2	3
Vak:			
Nederlands	x	x	x
Engels	x	x	x
Duits		x	x
Frans	x	x	x
wiskunde	x	x	x
natuur-scheikunde		x	
natuurkunde			x
scheikunde			x
biologie	x	x	x
aardrijkskunde	x	x	x
geschiedenis	x	x	x
economie		x	x
sociale vaardigheden	x	x	x
beeldende vormgeving	x		
cultureel kunstzinnige vorming		x	x
tekenen	x	x	
lichamelijke opvoeding	x	x	x
studievaardigheden	x	x	x
verzorging	x	x	

Profielen en vakken havo Hengeveld College

Gemeenschappelijk deel Nederlands Engels maatschappijleer rekenen lichamelijke opvoeding culturele kunstzinnige vorming	
Cultuur en maatschappij geschiedenis Duits kunst beeldende vorming aardrijkskunde óf economie +	Economie en maatschappij wiskunde A economie geschiedenis Duits óf aardrijkskunde +

1 vak kiezen in vrije deel		1 vak kiezen in vrije deel	
Natuur en Gezondheid wiskunde A óf B biologie scheikunde natuurkunde óf aardrijkskunde + 1 vak kiezen in vrije deel		Natuur en Techniek wiskunde B natuurkunde scheikunde biologie + 1 vak kiezen in vrije deel	
Vrije deel = 1 keuzevak dat je nog niet hebt gekozen			
C & M	E & M	N & G	N & T
wiskunde A Frans economie	biologie aardrijkskunde	natuurkunde economie	economie

Beperkingen samenstelling vakkenpakket

1. Leerlingen die van de TL komen, mogen alleen Frans of Duits kiezen als ze dit vak al in hun pakket hebben zitten.
2. Leerlingen van de TL moeten, als zij wiskunde of scheikunde in hun pakket kiezen, voor de overstap naar havo 4 een aanvullend programma door werken.

Let op: Leerlingen die na de havo door willen stromen naar het vwo dienen rekening te houden met de eis dat op het vwo wiskunde en een 2^e vreemde taal verplicht zijn is.

Instroom havo

Voor instroom vanuit het basisonderwijs is het schooladvies van de basisschool leidend.

Richtlijnen instroom havo:

- Geldig overgangsbewijs van de vorige school.
- Positief advies voor havo van de vorige school.
- Aanwezigheid van recent IQ-onderzoek (niet ouder dan 3 jaar). Indien niet aanwezig of verouderd: in het eerste jaar opnieuw laten onderzoeken.
- TIQ 108 of hoger.
- Verwerkingssnelheid niet lager dan 80.
- Bij een disharmonisch intelligentieprofiel of geen IQ-score wordt er gekeken naar de Cito-score. Cito LVS of drempelonderzoek is leidend.
- Cito Eindtoets 538-541 (533-537 is twijfel).
- Cito LVS: A en B of I en II scores.
- Als Cito en IQ niet matchen, dan worden aanvullende gegevens opgevraagd over schoolprestaties en leervoorwaarden.
- Vaardigheden die de leerling beheerst of waarin de leerling leerbaar moet zijn:
 - o functioneren bij wisselende docenten
 - o vragen stellen
 - o omgaan met deadlines
 - o werkstukken maken
 - o zelfstandig aan het werk gaan in de les
 - o mondelinge uitdrukkingsvaardigheid
 - o huiswerk maken
 - o 5 dagen per week naar school
 - o 7 lessen per dag effectief werken
- Nieuwe aanmeldingen van leerlingen worden altijd besproken in de CievB (commissie van begeleiding).

Huiswerk

De hoeveelheid huiswerk wordt in de loop van de schooljaren groter. Het maken van huiswerk is een voorwaarde om goed deel te kunnen nemen aan de lessen. Wanneer huiswerk veelvuldig niet wordt gemaakt, wordt gekeken naar de oorzaak en wordt er naar mogelijke oplossingen worden gezocht. Het huiswerk wordt door de docenten genoteerd in het leerlingvolgstysteem SOMtoday. De leerling en ouder(s) krijgen hiervoor een inlogcode, zodat het huiswerk thuis bekeken kan worden. Als leerlingen opdrachten e.d. niet inleveren, wordt in SOMtoday een 1,1 genoteerd. Wij gebruiken dit als signaleringsfunctie. Op deze manier zien zowel de leerling, u als ouder/verzorger en de docent dat de leerling de opdracht nog niet heeft ingeleverd of afgerond.

Overgangsnormering voor ieder leerjaar

Wij hanteren de volgende regels:

1. Alle vakken tellen mee voor het rapport en de overgang naar een volgend schooljaar.
2. Er kunnen geen compenserende taken uitgevoerd worden om alsnog overgang te bewerkstelligen.
3. Op het eindrapport worden de cijfers afgerond, dus een 4,6 → 5 als rapportcijfer.
4. De leerling mag niet meer dan 3 minpunten op de gehele lijst behaald hebben. Een cijfer '5' telt als 1 minpunt. Een '8' levert geen compensatiepunten op ten aanzien van de behaalde '5'.
5. Voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde geldt de regel; maximaal 1 minpunt bij deze drie vakken (i.v.m. strengere exameneisen).
6. Indien een leerling 4 minpunten heeft behaald op zijn totale cijferlijst, dan zal de leerling besproken worden. Aan deze bespreking nemen alle vakdocenten deel, groepsdocent en indien nodig het CievB.
7. Indien een leerling 5 minpunten of meer heeft, moet de leerling doubleren of indien het docententeam in samenspraak met het CievB het beter acht, een niveau lager onderwijs te gaan volgen.
8. In geval van doubleren, geldt in het volgende schooljaar deze norm: de leerling moet in de eerste rapportperiode voldoen aan de overgangsnormering zoals hierboven beschreven. Als dit niet het geval is, zal de leerling alsnog afstromen naar een lager niveau.
9. Op deze overgangsnormeringen zijn uitzonderingen mogelijk. Elke individuele uitzondering wordt binnen het CievB besproken.

2. Havo bovenbouw

We vinden het als school belangrijk dat leerlingen succesvol zijn in het onderwijs. We streven er naar om leerlingen op die plek te krijgen waar ze een diploma kunnen behalen. Havo 3 is vanwege de keuzes die er gemaakt moeten worden, een moment om te bezinnen op het vervolg. Er moet een profiel gekozen worden. Wordt het Havo HC of Travo? Leerlingen van havo 3 kunnen met een overgangsbewijs naar havo 4 ook uitstromen naar het mbo of het vmbo TL.

Screening

Om de mogelijkheden van de leerling en het toekomstperspectief helder te krijgen, heeft de Commissie van begeleiding (CieVB) een screeningsmoment ingebouwd. Samen met ouders, de groeps- en vakdocenten en de leerlingen beoordeelt de commissie het executief functioneren van de leerling, het IQ, de belastbaarheid, het sociaal-emotioneel functioneren, de werkhouding en de resultaten op school. Executief functioneren is het jezelf aansturen, ergens aan beginnen, stoppen met bepaald gedrag, plannen en organiseren en overzicht houden. Met betrekking tot de havo kan gesteld worden dat leerlingen vanaf een IQ van 107 de havo aan moeten kunnen.

Doorstromen van Havo 4 HC naar Travo

Het komt voor dat leerlingen in het vierde leerjaar zich zodanig ontwikkelen dat een overstap naar de Travo wenselijk of bevorderlijk is. Halverwege het schooljaar worden ook deze leerlingen aangemeld voor een screening zoals hierboven beschreven. Dit gaat altijd in overleg met ouders en leerlingen.

Belangrijk is dan om bij de keuze van de profielvakken vóór het vierde jaar rekening te houden met een vakkenpakket zoals dat ook op het Deltion Sprintlyceum aangeboden wordt. Op die manier verloopt een overstap vloeiender. De groepsleerkracht kan hierover informatie verstrekken.

Van TL naar havo 4

Leerlingen van de vmbo TL kunnen op basis van een verplaatsingsadvies van de CievB worden toegelaten tot havo 4 Hengeveld College. Hierbij moet aan onderstaande toelatingseisen worden voldaan:

1. De leerling heeft op de eindlijst TL gemiddeld een 7 en voor de vakken Nederlands, Wiskunde en Engels ten minste een 7.
2. De gekozen vakken op TL-niveau passen binnen de profielen van de Havo.
3. Als de leerling Frans of Duits niet heeft afgesloten op TL niveau is het niet mogelijk om deze talen te kiezen in het Havo profiel.

Havo 4 en 5

Het schooljaar is opgebouwd uit vier periodes. Iedere periode wordt afgesloten met een toetsweek. In het begin van het schooljaar wordt aan de leerling een programma van toetsing en afsluiting (PTA) uitgereikt. Hierin staat een volledig overzicht van de te behandelen stof, opdrachten en toetsen per vak voor dat schooljaar. Ook de zwaarte van de toetsen wordt aangegeven. In havo 4 volgen alle leerlingen naast hun gekozen vakkenpakket 2 lesuren lichamelijke opvoeding, 1 lesuur rekenen en 2 lesuren het vak culturele en kunstzinnige vorming (CKV). Per periode en per vak krijgt de leerling een studiewijzer. Hier staat per week aangegeven welke stof behandeld wordt en wat het huiswerk is. Leerlingen moeten het huiswerk wekelijks af laten tekenen door de vakdocent.

Het schooljaar van havo 5 bestaat uit drie periodes. Iedere periode wordt afgesloten met een toetsweek. Daarna vinden er examentrainingen plaats en uiteindelijk het examen zelf. Zie het PTA.

Profiel kiezen

De bovenbouw van de havo wordt de tweede fase genoemd. In de tweede fase maak je een keuze uit een maatschappijprofiel of een natuurprofiel. Met deze keuze kun je je vakkenpakket een persoonlijk tintje geven. Deze keuze kan echter ook invloed hebben op je keuze voor een vervolgopleiding. Daarom is het belangrijk om goed na te denken over je profielkeuze en je in dit proces ook te oriënteren op mogelijke vervolgopleidingen.

Bij alle profielen krijg je te maken met

1. een gemeenschappelijk deel; dat zijn de vakken die iedereen moet doen
2. de verplichte profielvakken; per profiel zijn er drie of vier verplichte vakken
3. Profielkeuzevakken; naast je profiel moet je één of twee vakken kiezen, die passen bij je profiel
4. Het 'vrije deel'; deze is voor het profiel EM vastgesteld en voor de natuurprofielen is er een kleine keuze te maken in ons geval.

Je volgt in totaal 10 vakken (inclusief Lichamelijke opvoeding en Culturele en Kunstzinnige Vorming). Deze laatste 2 zijn ook verplichte vakken.

Profielen havo bovenbouw HC

1. Vakken gemeenschappelijk deel

Nederlands
Engels
Maatschappijleer
Rekenen
Profielwerkstuk (havo 5)
Lichamelijke opvoeding
Culturele en Kunstzinnige Vorming

2. Vakken profieldelen

Cultuur en Maatschappij Geschiedenis Duits Aardrijkskunde óf economie Kunst Beeldende Vormgeving	Economie en Maatschappij Wiskunde A Economie Geschiedenis Duits óf Aardrijkskunde
Natuur en Gezondheid Wiskunde A óf B Scheikunde Biologie Natuurkunde óf Aardrijkskunde óf NLT	Natuur en Techniek Wiskunde B Natuurkunde Scheikunde Biologie óf NLT

3. Vakken vrije deel (1 vak kiezen)

Cultuur en Maatschappij Economie Wiskunde A (avond) Biologie Aardrijkskunde Frans	Economie en Maatschappij Biologie Aardrijkskunde Frans (avond)	Natuur en Gezondheid Economie NLT Of 's avonds Natuurkunde Duits Frans Aardrijkskunde Natuurkunde	Natuur en Techniek Economie NLT Of 's avonds Duits Frans
---	--	--	--

Voortgangsrapportage havo 4

Tijdens het schooljaar krijgen de leerlingen na iedere toetsperiode een overzicht van de stand van zaken tot dat moment. Het overzicht na de vierde periode geldt als eindresultaat voor het vierde leerjaar havo. De wijze van berekening (Voortgangsrapportage-toetsen: VR-toetsen, Praktische opdrachten en / of School Examentoetsen: SE-toetsen) met weging, wordt door de vakdocenten bepaald en is per vak opgenomen in het PTA.

Doubleren op het HC

Wij volgen de leerlingen nauwgezet. Gedurende het schooljaar vormen we samen met de leerling en ouders een beeld van de haalbaarheid van de havo. Indien de groepsleerkracht met het docententeam twijfelt aan de haalbaarheid, nemen zij in een vroegtijdig stadium contact op met de leerling en ouders. In gezamenlijk overleg wordt een plan opgesteld om te bepalen welke mogelijkheden er zijn om havo voort te zetten. Indien deze niet tot de gewenste ontwikkelingen leiden, wordt gezocht naar een andere passende onderwijsplek. Dit proces kan tijdig ingezet worden.